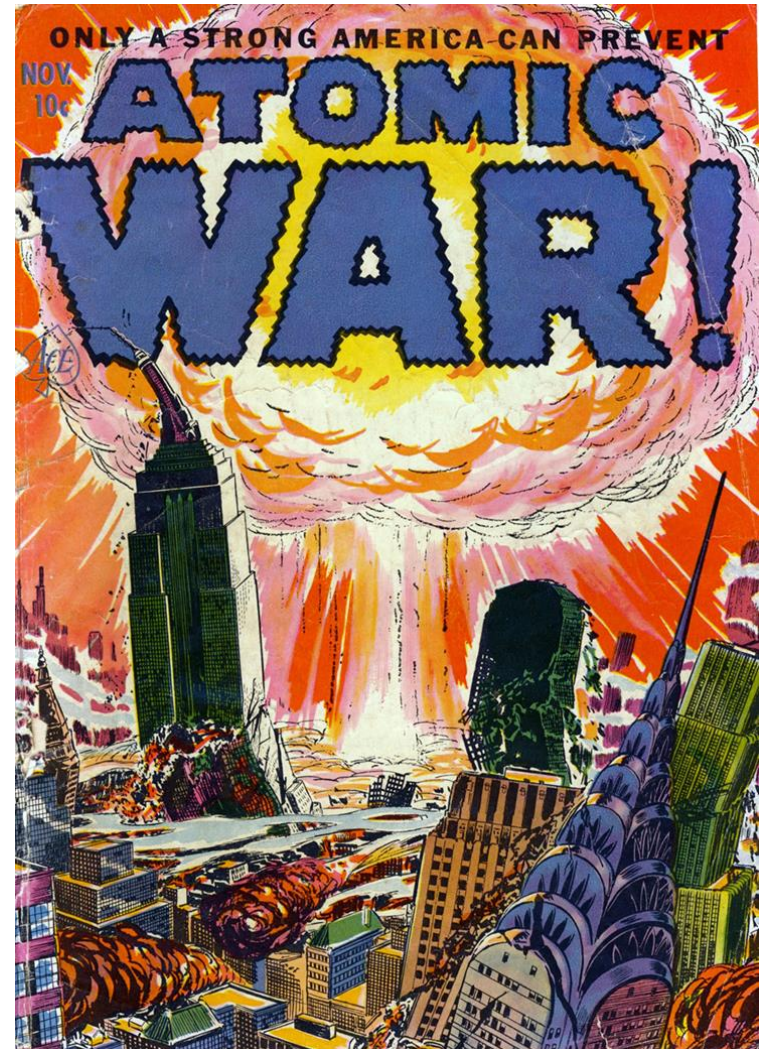

Kylmä sota 1945-1991

Tavoitteet:

- Opit keskeiset kylmän sodan käsitteet
- Ymmärrät kylmän sodan kokonaisuuden ja keskeiset vaiheet
- Syventävä tehtävä kylmän sodan kriisistä
 - Berliini kylmän sodan kipupisteenä: Berliinin jako, Berliinin saarto, Berliinin muuri ja muurin murtuminen.
 - Kuuba kylmän sodan kipupisteenä: Kuubasta kommunistinen, Castro, Sikojenlahden maihinnousu, ohjus kriisi, Kuuba kylmän sodan aikana ja nyt.
 - Dekolonisaatio: dekolonisaation syyt, eteneminen, maat ja seuraukset
 - Korea: Korean jako, Korean sota, Korea sodan jälkeen, Korea nyt.
 - Vietnam: Vietnamin jako, Indokiinan sota, Vietnamin sota, Vietnam nyt.
 - YK kylmässä sodassa: tavoitteet ja rooli, toiminta, onnistuminen.

Mitkä tekijät kiristivät liittoutuneiden ja NL välejä 2ms lopussa:

Atlantin julistus (Nato)

Stalin vaati toista rintamaa (Normandia)

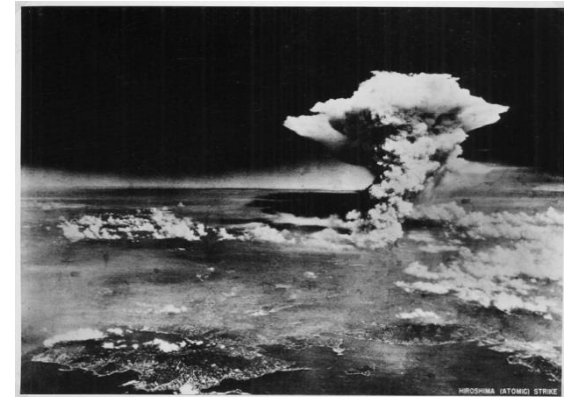
Stalinin toiminta ja epäluulot

Saksan kohtalo II ms jälkeen (seur.dia)

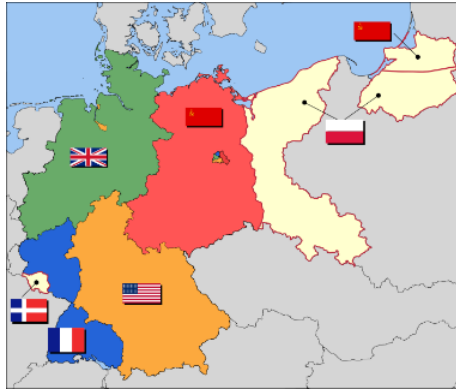
Atomipommi

Kilpajuoksu Berliiniin

Saksan jako:

Berliinin muuri

- 155 km pitkä muuri, josta 43 km jakoi Berliinin
- 106 km betonimuuria ja loput aitaa
- 302 vartiotornia
- 259 vartiokoira

- **Berliinin muuri**
pituus 43,1 kilometriä
- - - **Ympäröivä muuri**
111,9 kilometriä
- ⊙ **Rajanylityspaikat**
Muut kuin saksalaiset saivat käyttää vain Checkpoint Charlien ja Bravon rajanylityspaikkoja

lähde: HS 7.11.2014

Berliinin muuri 1961 – 1989

<https://www.youtube.com/watch?v=GK907TwM7q0&t=32s> /Kennedy "Ich bin ein Berliner" speech.

Muistiinpanot!

	Yhdysvallat	Neuvostoliitto
Ideologiset tekijät	<ul style="list-style-type: none">• demokratia• monipuoluejärjestelmä	<ul style="list-style-type: none">• sosialistinen diktatuuri• yksipuoluejärjestelmä
Ulkopolitiikan päälinjat	<ul style="list-style-type: none">• luopuminen isolationismista• Trumanin oppi• patoamispolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• tavoite saada ystävällismielisiä hallituksia länsirajalle• Brežnevin oppi 1960-luvulla
Liittolaiset	<ul style="list-style-type: none">• Länsi-Euroopan maat, lisäksi esim. Japani, Kanada• Nato	<ul style="list-style-type: none">• Itä-Euroopan maat, lisäksi esim. Kuuba• Varsovan liitto
Taloudelliset tekijät	<ul style="list-style-type: none">• kapitalismi• taloudellinen liberalismi• liittolaiset teollisuusmaita• Marshall-apu	<ul style="list-style-type: none">• sosialismi• suunnitelmatalous• liittolaiset pääosin maatalousvaltaisia• sotakorvaukset Neuvostoliitolle

KYLMÄN SODAN JAKOLINJAT EUROOPASSA

- Iso-Britannian joukkoja
- Ranskan joukkoja
- USA:n joukkoja
- Neuvostoliiton joukkoja
- 1945-48 muodostetut kansandemokratiat
- Rautaesirippu
- Miehittäjien jakamat kaupungit

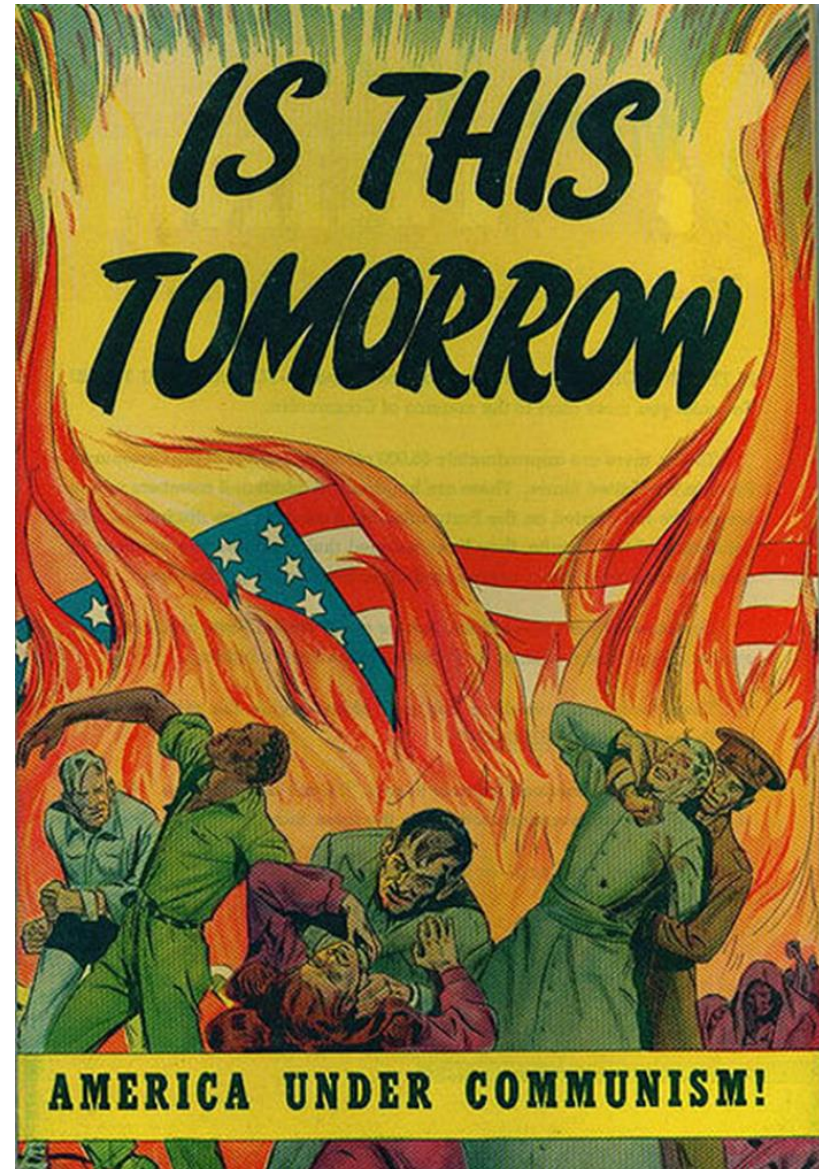
Etsi määritelmät käsitteille:

- Kylmä sota =
- Rautaesirippu =
- Trumanin oppi =
- Marshall-apu =
- Demokratia=
- Kansandemokratia =
- Kauhun tasapaino =
- Dominoteoria =
- Breznevian oppi =

Kylmä sota käsite:

Kylmä sota oli idän ja lännen poliittista, taloudellista, sotilaallista ja ideologista kilpailua ja kilpavarustelua.

Neuvostoliiton ja USA:n blokit eli liittolaiset

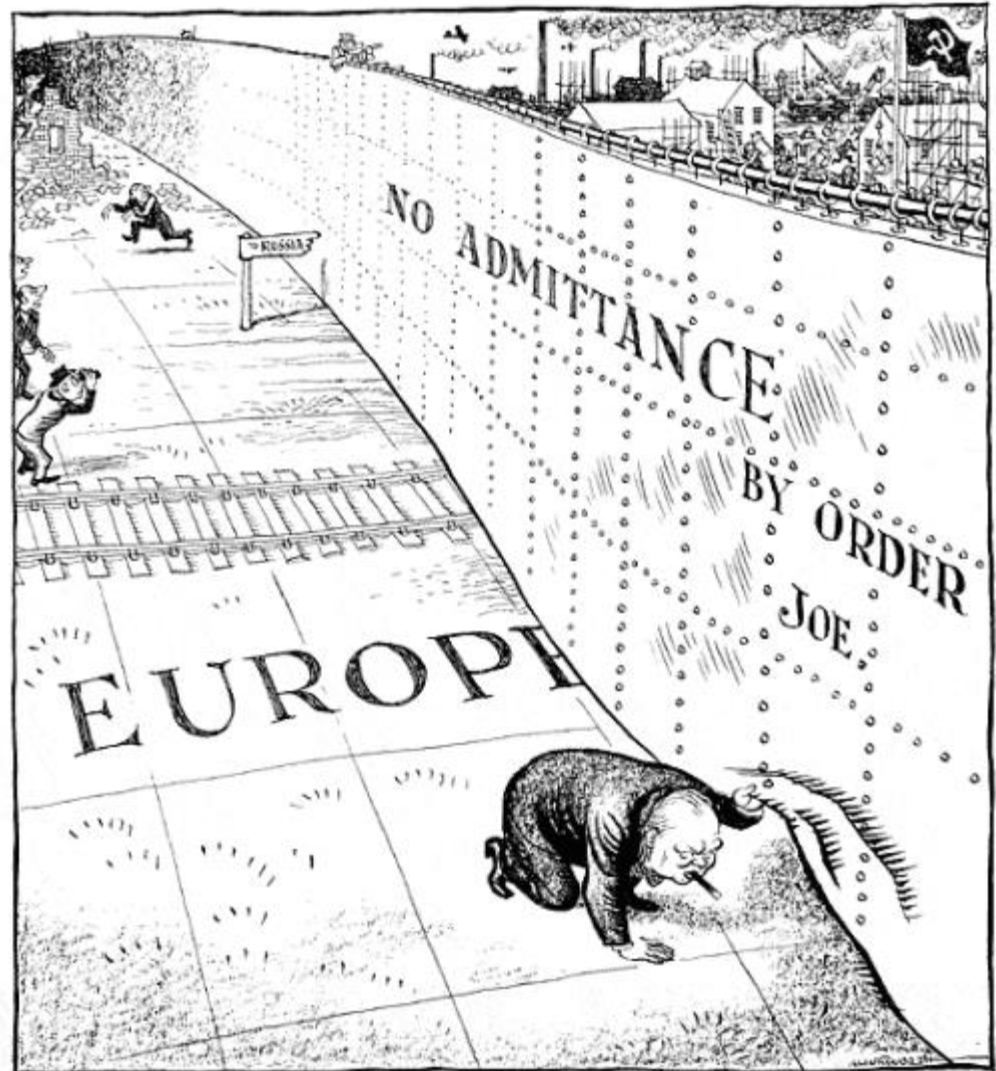
Winston Churchill: rautaesirippupuhe

KPL 11

”Stettinistä Triesteen on pystytetty rautaesirippu. Sen taakse ovat jääneet kaikki Keski- ja Itä-Euroopan maiden pääkaupungit: Varsova, Berliini, Praha, Wien, Budapest, Belgrad, Bukarest ja Sofia.”

Mitä rautaesirippu tarkoitti?

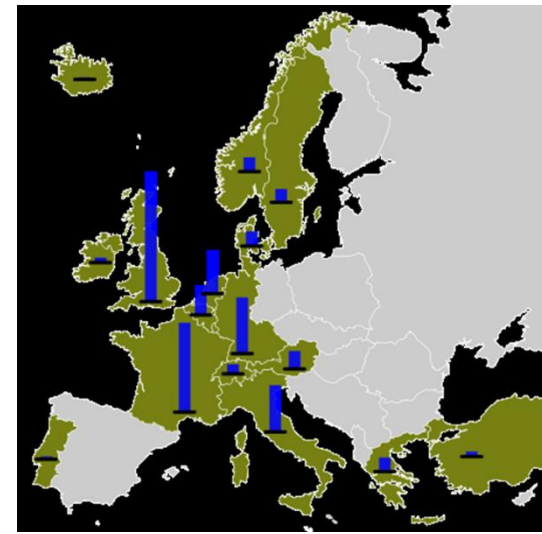
<https://www.youtube.com/watch?v=S2PUIQpAEAQ> /Churchill iron curtain speech. (3min)

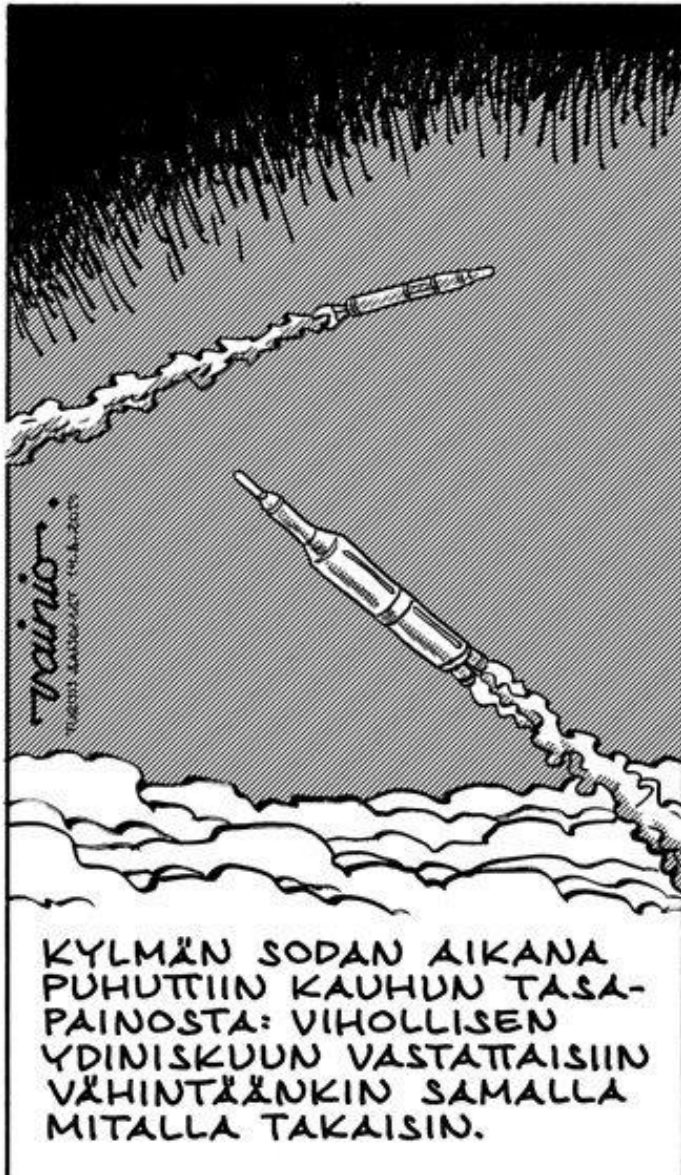
Miten kuva eroaa todellisesta tilanteesta?

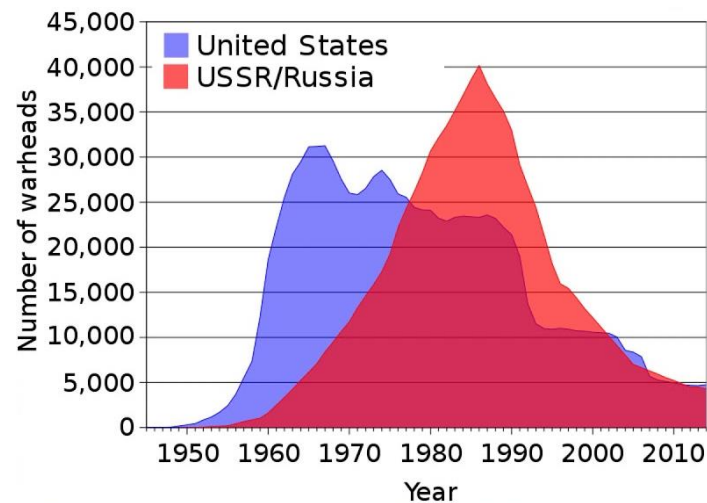
Yhdysvaltojen ulkopolitiikka muuttui:

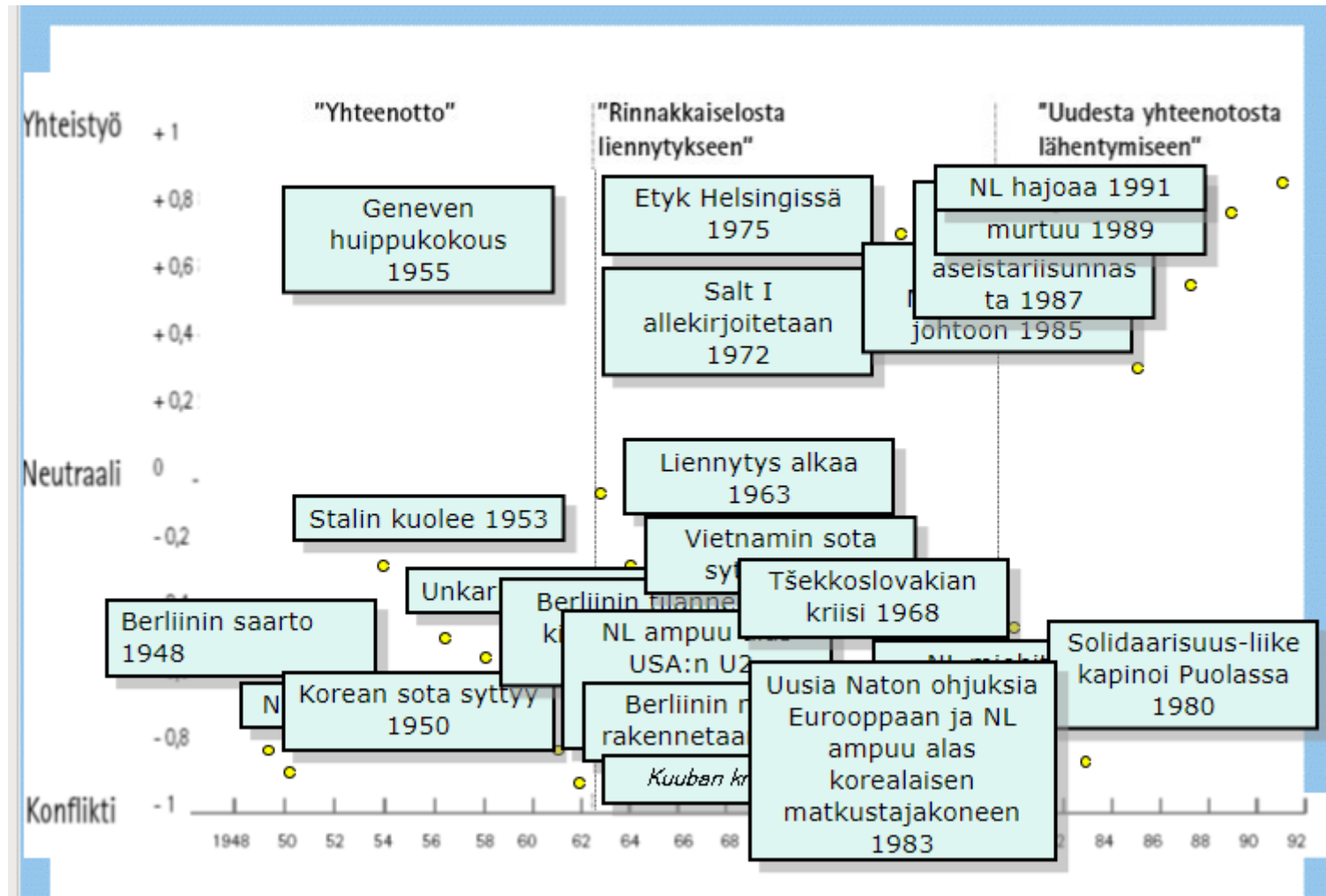
- **Trumanin oppi**
 - Yhdysvaltojen ulkopoliittinen doktriini
 - presidentti Harry S. Truman 12. maaliskuuta 1947.
 - Yhdysvaltojen tuli tukea demokratiaa ja vastustaa totalitarismia, tukemalla "vapaan maailman" hallituksia.
 - Marshall apu (liittyi Trumanin oppiin)
 - 1948 - 1951 Yhdysvallat lahjoitti yli 13 miljardia dollaria 16 Euroopan maan uudelleenrakentamiseen.
- **Patoamispolitiikka** (Termin toi esille Yhdysvaltain diplomaatti George F. Kennan 1947)
 - Yhdysvaltain ulkopoliittinen doktriini -> tavoitteena estää kommunismin leviäminen ja Neuvostoliiton ulkopoliittisen vallan kasvu 2ms. jälkeen. Yhdysvallat pyrki tähän diplomaattisin, sotilaallisin ja taloudellisin keinoin.
- **Dominoteoria** (Dwight D. Eisenhower, 1954.)
 - Jos kommunistit ottaisivat vallan jossain maassa, sen naapurimaat kaatuisivat kuten dominot. Teoria koski lähinnä Indokiinaa eli Vietnamia.

- Kauhun tasapaino: atomipommit/ydinase loivat kilpavarustelun kierteen. Osapuolet ymmärsivät, että hyökkäys voisi johtaa omaan tuhoon ja sota tuhota koko maailma.
- Atomipommit: USA 1945, NL 1949
- Nykyiset ydinasevaltiot: Yhdysvallat, Venäjä, Iso-Britannia, Ranska, Kiina, Intia ja Pakistan. Israelilla arvioidaan olevan ydinase.

Kylmän sodan jännitteen vaihtelu = aikajana (linkki peda.net VI osa)

MILK...new weapon of Democracy!

DOUGLAS

30 SERVING HANKING AROUND THE WORLD

Happy
 • In
 Europe
 This
 over
 into
 stru
 in
 must
 disti
 Now
 of
 over
 Eng
 1947
 may
 may
 prop
 nation

you can protect yourself from...

RADIOACTIVE FALLOUT

GET THE FACTS!
FROM YOUR CIVIL DEFENSE DIRECTOR

FREE COURSE ON FALLOUT

place date time

НАРОД И АРМИЯ ЕДИНЫ!

COMMUNIST-SOCIALIST

PROPAGANDA

IN

AMERICAN SCHOOLS

VERNE P KAUB

СССР

КАПИТАН СТРАНЫ СОВЕТОВ
ВЕДЕТ НАС ОТ ПОБЕДЫ
И ПОБЕДЕ!

Millainen on demokratia?

- Kansanvalta
 - Vaalit, edustuksellisuus, vaikuttaminen.
- Perusoikeudet toteutuvat
 - Sananvapaus, mielipiteenvapaus
 - Kokoontumisvapaus
 - Avoimuus, kunnioitus, suvaitsevaisuus
- Vähemmistöjen asema turvattu
- Vapaa tiedonvälitys
- Oikeusvaltio toteutuu

Millainen on kansandemokratia?

- Kommunistipuolue
- Ei sananvapautta tai perusoikeuksia
- Ei vapaita vaaleja
- Salainen poliisi
- Liikkumisrajoituksia
- Valtion tiukka kontrolli
- Maatalouden kollektivointi
- Suunnitelmatalous

Breznevin oppi =

- Neuvostoliiton johtajan Leonid Brežnevin mukaan nimetty sotilaallinen ja poliittinen doktriini, jonka mukaan **toisten sosialististen maiden tulee puuttua asiaan, jos jokin niistä on luopumassa sosialismista.**
- *Doktriinin perusteella Neuvostoliitto satoi 1960-luvun lopussa Varsovan liiton maat entistä tiukemmin komentoonsa, koska se oikeutti sotilaallisen voimankäytön toisia sosialistisia valtioita kohtaan.*
 - Unkari v. 1956 ja Tšekkoslovakia 1968
- Gorbatsov irtautui opista 1989

Kylmän sodan päätös:

- Liennytyt eli sopimuspolitiikka -> alkoi Genevessä (1954-1955)
- Kuuban kriisi 1962, jonka jälkeen tavoite => ydinsodan välttäminen -> ase rajoituksia 1960-1970 -luvulla.
- ETYK 1975 (=Euroopan turvallisuus ja yhteistyö konferenssi)
- Afganistanin miehitys 1979/NL rikkoi liennytyksen. (miehitys 1979-1989)
- 1980-luvun alussa kireät välit USA-NL. -> asevarustelukierre -> Tähtien sota (avaruuspuolustusjärjestelmä, USA, Ronald Reagan)
- Gorbatsov valtaan 1985 -> NL talous romahtamassa -> aseistariisunta -> perestroika (=talousuudistukset), glasnost (=avoimuus) -> uudistusliikkeet -> NL irti Breznevlin opista 1989
- Itä-Euroopan vapautuminen -> Puola (solidaarisuus) 1988 -> Unkari 1988 -> Itä-Saksa 1989 -> Laulava vallankumous/Viro 1989 -> Tšekkoslovakia 1989 -> Romania 1989
- NL romahti 1991 -> kylmä sota päättyi
- USA:n hegemonia eli ylivalta